

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและ เสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการแปรของศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในจังหวัดพังงาและกระบี่ และเปรียบเทียบกับ การแปรของเสียงในบริเวณเดียวกัน ซึ่งเจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ (2524) ได้ศึกษาไว้ จากนั้นจึงนำผลการศึกษาค้นคว้ามาพิจารณาประกอบกับผลการศึกษาค้นคว้าของศัพท์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช ซึ่งดวงใจ เอช (2529) ได้ศึกษาไว้แล้ว

การกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะนำผลการศึกษาค้นคว้ามาพิจารณาประกอบกับผลการศึกษาของดวงใจมีผลต่อการคัดเลือกหน่วยอรรถที่จะใช้ศึกษา คือ จะต้องเลือกหน่วยอรรถจากงานวิจัยของดวงใจมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะหน่วยอรรถที่มีเส้นแบ่งเขตภาษาลากมาจรดพรมแดนจังหวัดพังงาและกระบี่รวม 18 หน่วยอรรถ และคัดเลือกหน่วยอรรถอีก 32 หน่วยอรรถที่พังงาใช้ศัพท์ต่างจากกระบี่ โดยคัดเลือกจากงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท สาขาจารึกภาษาไทยรุ่น 12 (2530) รวมหน่วยอรรถทั้งสิ้น 50 หน่วยอรรถ จากนั้นจึงจัดทำแบบสอบถาม โดยแต่ละข้อจะให้หน่วยอรรถเป็นศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกศัพท์ที่ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลที่ใช้พูดมากที่สุด ซึ่งสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ หากศัพท์ที่ใช้พูดในตำบลนั้นมีมากกว่า 1 คำ

ในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเป็นจุดเก็บข้อมูลในแต่ละตำบล และเก็บข้อมูลทุกตำบลของทั้ง 2 จังหวัดรวม 92 ตำบล คัดเลือกอาจารย์ใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 89.13 ภายใน 1 เดือน

จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ศัพท์โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้และ
แสดงข้อมูลลงบนแผนที่ ขั้นตอนแรกของงานวิจัยนี้ทำแผนที่ 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แผนที่แสดงข้อมูลขั้นพื้นฐาน แสดงศัพท์ที่ปรากฏในแต่ละจุดเก็บข้อมูล
และแสดง เส้นแบ่ง เขตศัพท์ซึ่งล้อมรอบศัพท์ที่ปรากฏเกาะกลุ่มกันตั้งแต่ 3 จุดขึ้นไป

ชุดที่ 2 แผนที่แสดงข้อมูลขั้นตีความ แสดงเส้นแบ่ง เขตศัพท์สำคัญซึ่งแบ่ง
บริเวณที่ศัพท์ปรากฏเกาะกลุ่มกันเกินกว่า 10 จุดขึ้นไป

ชุดที่ 3 แผนที่แสดงแนวแบ่งเขตภาษาในจังหวัดพังงาและกระบี่ แสดงแนว
แบ่งเขตภาษาซึ่งเกิดจากการเกาะกลุ่มกันของเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญในบริเวณต่าง ๆ ใน
จังหวัดพังงาและกระบี่

ผลการวิจัยพบว่า แนวแบ่งเขตภาษาที่สำคัญคือ แนวที่พาดจากทิศตะวันออกไป
ทิศตะวันตก โดยเริ่มจากอ.ตะกั่วทุ่งด้านทิศทะเลอันดามัน ในจ.พังงา ผ่านอ.ปลายพระยา
และอ.อ่าวลึก ไปจนสุดพรมแดนจ.กระบี่

เมื่อนำผลการศึกษารั้งนี้มาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาก่อนหน้านี้ของเสียงใน
บริเวณเดียวกัน พบว่าแนวแบ่งเขตภาษาที่ได้จากการศึกษารั้งนี้เป็นคนละแนวกับแนว
แบ่งเขตภาษาที่ได้จากการศึกษาก่อนของเสียง ซึ่งอยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของ
จ.พังงาซึ่งอยู่ติดกับกระบี่ ได้แก่ บริเวณอ.ทับปุด อย่างไรก็ตาม แนวแบ่งเขตภาษาทั้ง
สองอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

หลังจากได้ผลการวิจัยการแปรของศัพท์ในจังหวัดพังงาและกระบี่แล้ว ผู้วิจัยจึง
นำไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยการแปรของศัพท์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรม-
ราช ซึ่งดวงใจ เอช ได้ศึกษาไว้แล้ว โดยการทำแผนที่อีก 2 ชุด คือ

ชุดที่ 4 แผนที่แสดงการเปรียบเทียบผลการวิจัย แสดงเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญ
ในจังหวัดพังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

ชุดที่ 5 แผนที่แสดงแนวแบ่งเขตภาษาในจังหวัดพังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี
และนครศรีธรรมราช แสดงแนวแบ่งเขตภาษาซึ่งเกิดจากการเกาะกลุ่มกันของเส้นแบ่ง
เขตศัพท์สำคัญในบริเวณต่าง ๆ ใน 4 จังหวัดดังกล่าว

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่าแนวแบ่งเขตภาษาที่สำคัญมี 2 แนว คือ แนวที่พาดจากทิศเหนือไปทิศใต้ แบ่ง จ.พังงาและกระบี่ออกจาก จ.สุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช และแนวที่พาดจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก ซึ่งรวมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจ.พังงาไว้กับ จ.สุราษฎร์ธานี และรวมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจ.กระบี่ไว้กับจ.นครศรีธรรมราช

6.2 อภิปรายผล

6.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

6.2.1.1 การคัดเลือกหน่วยอรรถ

การคัดเลือกหน่วยอรรถจากงานวิจัยของดวงใจเอช ผู้วิจัยเลือกมาเพียง 18 หน่วยอรรถ ที่มีเส้นแบ่งเขตภาษาลากมาจรดพรมแดนจ.พังงาและจ.กระบี่ โดยมีความคิดว่า เส้นแบ่งเขตภาษานั้นน่าจะต่อเข้ามาในจ.พังงาและกระบี่ แต่ผลจากการเปรียบเทียบการแปรของศัพท์ดังกล่าวใน 4 จังหวัด พบว่ามีหน่วยอรรถ 8 หน่วยอรรถที่ก่อให้เกิดแนวแบ่งเขตภาษาระหว่าง จ.พังงา-กระบี่และจ.สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช ด้วย ซึ่งถ้าหากนำหน่วยอรรถในงานวิจัยของดวงใจทั้ง 30 หน่วยอรรถมาศึกษาในงานวิจัยนี้ อาจทำให้เห็นแนวแบ่งเขตภาษาระหว่างพังงา-กระบี่ และสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราชได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี มีหน่วยอรรถที่เลือกมาจากงานวิจัยของนักศึกษابริญญาพา ซึ่งตรงกับหน่วยอรรถที่ดวงใจใช้ศึกษาอีก 4 หน่วยอรรถ จึงเหลืออีก 8 หน่วยอรรถที่ไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้

6.2.1.2 การส่งแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังจุดเก็บข้อมูล 2 จุดในแต่ละตำบล แต่ใช้แบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมาถึงผู้วิจัย เป็นฉบับแรกของตำบลนั้นเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

เพียงฉบับเดียว การส่งแบบสอบถามเช่นนี้ช่วยประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูลได้มาก เนื่องจากเท่าที่ผ่านมางานวิจัยอื่น ๆ ส่งแบบสอบถามไปพอดีกับจุดเก็บข้อมูลที่ต้องการใช้งานงานวิจัย และมีหลายจุดไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ทำให้จำนวนข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์มีไม่เพียงพอ จึงต้องส่งแบบสอบถามอีกเป็นครั้งที่ 2 หรือบางงานวิจัยต้องส่งถึง 3 ครั้ง จึงจะได้ข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมาก แต่การจัดส่งแบบสอบถามตามวิธีการของผู้วิจัยนี้ จุดเก็บข้อมูลงานวิจัยไม่ควรจะมีมากนัก เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก

6.2.1.3 การหาแผนที่

งานวิจัยนี้หาแผนที่ทั้งหมด 5 ชุด สำหรับชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีเกณฑ์ในการลากเส้นแบ่ง เขตศัพท์และ เส้นแบ่ง เขตศัพท์สำคัญต่างกัน คือ

ก. เส้นแบ่ง เขตศัพท์ซึ่งแสดงในแผนที่ชุดที่ 1 จะลากแบ่งบริเวณที่ศัพท์เดียวกันปรากฏเกาะกลุ่มกันตั้งแต่ 3 จุดขึ้นไป ออกจากบริเวณที่ใช้ศัพท์อื่น ๆ

ข. เส้นแบ่ง เขตศัพท์สำคัญซึ่งแสดงในแผนที่ชุดที่ 2 จะลากแบ่งบริเวณที่ศัพท์เดียวกันปรากฏเกาะกลุ่มกันเกินกว่า 10 จุดขึ้นไปออกจากบริเวณที่ใช้ศัพท์อื่น ๆ

การใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันดังกล่าวมีข้อดี คือ เกณฑ์ที่ใช้ในแผนที่ชุดที่ 1 ทำให้สามารถเห็นการเกาะกลุ่มของศัพท์เป็นบริเวณย่อย ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในแผนที่ชุดที่ 2 ทำให้เห็นภาพรวมของการใช้ศัพท์ในบริเวณใหญ่

นอกจากนี้ การหาตัวแทนของศัพท์ที่ใช้ในแต่ละบริเวณหลังจากการแบ่ง เขตศัพท์แล้ว ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในแผนที่ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ต่างกัน คือ

ก. กำหนดความต่างของอัตราการปรากฏของศัพท์ที่มีจำนวนสูงสุด และศัพท์ที่มีจำนวนรองลงมา ร้อยละ 20 ในแผนที่ชุดที่ 1

ข. กำหนดความต่างของอัตราการปรากฏของศัพท์ที่มีจำนวนสูงสุด และศัพท์ที่มีจำนวนรองลงมา ร้อยละ 10 ในแผนที่ชุดที่ 2

การวิจัยเกณฑ์ที่แตกต่างกันในการหาตัวแทนของศัพท์ที่ใช้ในแต่ละบริเวณ ดังกล่าวก็มีข้อดีเช่นเดียวกันคือ ทำให้เห็นรายละเอียดของการปรากฏของศัพท์ในแผนที่ชุดที่ 1 ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของแผนที่ชุดนี้ที่ต้องการแสดงรายละเอียดของข้อมูลพื้นฐาน ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในแผนที่ชุดที่ 2 นั้น ก็ทำให้มองเห็นภาพรวมของศัพท์ที่ใช้ในแต่ละบริเวณได้ชัดเจนขึ้น

6.2.2 ผลของการวิจัย

6.2.2.1 แนวแบ่งเขตภาษาสำคัญในบริเวณ 4 จังหวัด

แนวแบ่งเขตภาษาที่พาดจากทิศเหนือไปทิศใต้ แบ่งจังหวัดพังงา-กระบี่ ออกจากสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช ทำให้เห็นว่ามียุทธบางหน่วยย่อยที่ 2 บริเวณนั้นใช้ศัพท์ต่างกันและแบ่งเป็นคนละภาษากันย่อย ถ้าดูจากสภาพภูมิประเทศจะไม่พบสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการติดต่อกันระหว่าง 2 บริเวณดังกล่าว จึงไม่น่าที่จะมีความแตกต่างทางภาษา แต่การที่ 2 บริเวณนั้นมีการใช้ภาษาต่างกันน่าจะมีเหตุเนื่องมาจากเส้นทางการคมนาคม กล่าวคือ การคมนาคมระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับนครศรีธรรมราช และระหว่างจังหวัดพังงากับกระบี่เป็นไปได้ค่อนข้างสะดวก ขณะที่การคมนาคมระหว่างจังหวัดทางชายฝั่งทะเลตะวันออกกับทางชายฝั่งทะเลตะวันตกไม่สะดวกนัก ซึ่งน่าจะมีผลต่อการใช้ภาษาในระดับหนึ่ง

6.2.2.2 เปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้กับงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท สาขาจารึกภาษาไทย รุ่น 12 (2530)

ผู้วิจัยคัดเลือกหน่วยย่อยที่ใช้ในการศึกษาจากงานของนักศึกษาปริญญาโท โดยคัดเลือกเฉพาะศัพท์ที่พังงาใช้ต่างจากกระบี่ 32 หน่วยย่อย แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

มีหน่วยอรรถถึง 12 หน่วยอรรถ ที่ฟังาและกระบี่ใช้ศัพท์เหมือนกันได้แก่ หน่วยอรรถที่ 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 35, 36, 49, 50 ผลการวิจัยครั้งนี้ต่างกับงานของนักศึกษابริฎาโท ๆ ดังนี้ คือ

ผลงานวิจัยของนักศึกษابริฎาโท ๆ			ผลงานวิจัยครั้งนี้	
หน่วยอรรถที่	ศัพท์ที่ใช้ในฟังา	กระบี่	ศัพท์ที่ใช้ในฟังาและกระบี่	
20	"เสียนรอมหม้อ"	กันหม้อ	เหวียนหม้อ	กันหม้อ
21	"พระจันทร"	พระเข	พระจันทร	ดวงจันทร, พระจันทร, เดือน
22	"ตัด"	ตัด	สิ้น	ค่อนข้าง
23	"รากแก้ว"	โจด	รากแก้ว	โจด
25	"ตุ้มหู"	ทองหู	ตุ้มหู	ทองหู
26	"วุ่นเส้น"	วุ่นเส้น	ตั้งหุน	ตั้งหุน
27	"เผือก"	หัวบอน	เผือก	หัวบอน
28	"มะยม"	ลูกยม	ส้มยม	ลูกยม
35	"กล้า"	หาญ	กล้า	หาญ
36	"กั๊ด"	ขบ	กั๊ด	ขบ
49	"จักจั่น"	วีตวาด	จักจั่น	จักจั่น, หรีงแหร์
50	"ทาม"	ไซ	ทาม	ไซ

ผู้วิจัยคิดว่าการที่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักศึกษابริฎาโทๆ เนื่องจากนักศึกษابริฎาโทๆ ใช้ผู้บอกภาษาเพียง 1 คน เป็นตัวแทนการใช้ศัพท์ของคนทั้งจังหวัด แต่การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุกตำบลของจังหวัด ผลการวิจัยจึงน่าจะตรงกับความเป็นจริงมากกว่า

6.2.2.3 การเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้กับผลการแปรของเสียง

เมื่อผลการวิจัยครั้งนี้ไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของเจริญวัญ พบว่า แนวแบ่ง เขตภาษาที่ได้จากการศึกษาการแปรของศัพท์ เป็นคนละแนวกับแนวแบ่ง เขตภาษาที่ได้จากการศึกษาการแปรของเสียง แต่ก็อยู่ภายในบริเวณใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุ

เนื่องมาจากการที่เจริญวิทยุเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างจุดเก็บข้อมูล ซึ่งจุดเก็บข้อมูลหนึ่งจะเป็นตัวแทนภาษาที่ใช้ในพื้นที่ประมาณ 770 ตารางกิโลเมตรเท่ากับพื้นที่ของหลายตำบล แต่งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลทุกตำบล นอกจากนั้น ในบริเวณตอนใต้ของอ.ตะกั่วทุ่งและบริเวณกิ่งอ.เกาะยาว เจริญวิทยุไม่ได้มีการเก็บข้อมูลในบริเวณนี้เลย

อย่างไรก็ดี การศึกษาเรื่องการแปรของศัพท์เพื่อนำมาแบ่งเขตภาษากันย่อยยังได้ผลที่ไม่เป็นเอกภาพ เนื่องจากคำแต่ละคำมีประวัติความเป็นมาของตัวเอง คำต่าง ๆ กันสามารถทำให้เกิดแนวแบ่งเขตภาษาที่ต่างกันได้ ต่างกับการศึกษาเรื่องการแปรของเสียงที่มักจะให้ผลที่เป็นเอกภาพและเป็นระบบมากกว่า แต่ก็ควรที่จะได้มีการเก็บข้อมูลโดยละเอียดกว่างานวิจัยของเจริญวิทยุ

6.2.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวแบ่งเขตภาษาและเส้นแบ่งเขตจังหวัด

จากการที่ผู้วิจัยใช้แผนที่แสดงเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญในงานวิจัยนี้มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของดวงใจ โดยไม่ดูในรายละเอียดการกระจายของศัพท์ ทำให้ไม่พบว่าแนวแบ่งเขตภาษาของบางหน่วยอรรถาไม่ตรงกับเส้นแบ่งเขตจังหวัด ได้แก่

หน่วยอรรถที่ 7 พื้นที่ส่วนใหญ่ ใช้ บึงกวน หัวบึงกวน หัวบ่าหวัง แต่พื้นที่บางส่วนของ อ.คลองท่อม, อ.เขาพนมและอ.เมือง ในจ.กระบี่ซึ่งติดกับ จ.นครศรีธรรมราช ใช้ศัพท์ หัวแก้ว เช่นเดียวกับนครศรีธรรมราช

หน่วยอรรถที่ 12 พื้นที่ส่วนใหญ่ในจ.กระบี่ใช้ เหล็กไน แต่พื้นที่บางส่วนของอ.คลองท่อม, อ.เขาพนมและอ.เมือง ซึ่งติดกับจ.นครศรีธรรมราช ใช้ศัพท์ ไน เช่นเดียวกับนครศรีธรรมราช

6.2.2.5 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ปัญหาที่เกิดจากความเข้าใจในเรื่องความหมายของหน่วยอรรถไม่ตรงกัน อาจทำให้ได้รับข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งผู้ที่ศึกษาเรื่องศัพท์ควรระมัดระวังอย่างยิ่งในการเลือกหน่วยอรรถที่จะทำการศึกษา จากงานวิจัยนี้ ข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบกลับมาอาจมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนกันได้ เช่น

หน่วยอรรถที่ 15 "เดี่ยวนี้" บางจุดเก็บข้อมูลซ้ำ แรกเดียว ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามจากเจ้าของภาษาและได้รับคำอธิบายว่า หมายถึง เมื่อตะกี้ แสดงว่าเป็นศัพท์ของหน่วยอรรถคนละหน่วยอรรถ

หน่วยอรรถที่ 22 "ตัด" มีศัพท์ที่เข้าแทนหลายศัพท์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านได้อธิบายว่า โคน หมายถึง ตัดต้นไม้ยืนต้น, บ้อง หมายถึง การทอนไม้ให้สั้นลง เช่น บ้องพิน

หน่วยอรรถที่ 49 "จักจั่น" มีศัพท์ที่เข้าแทนหลายศัพท์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านอธิบายว่า วิตวาด กับ จักจั่น เป็นแมลงคนละชนิดกัน

6.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำหน่วยอรรถศุดเดียวกับที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาไปศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ ที่ว่าภาคใต้ ซึ่งจะทำให้สามารถแบ่งเขตภาษากินย่อยของภาษาไทยกันใต้ทั้งหมดได้ว่า มีภาษากินย่อยกี่ถิ่น อะไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดพังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง ตรัง สงขลา

2. ควรหาหน่วยอรรถอื่น ๆ มาศึกษาในจ.พังงาและกระบี่เพิ่มเติมอีก เพื่อที่จะได้เห็นแนวแบ่งเขตภาษาชัดเจน พร้อมทั้งนำหน่วยอรรถ 8 หน่วยอรรถที่เหลือของดวงใจมาศึกษาด้วย